

IMENA MESECEV V SLOVENSKEM PANONSKEM JEZIKOVNEM PROSTORU

Marko Jesenšek

Filozofska fakulteta, Maribor

UDK 811.163.6'282.3(497.4:497.4-18)

UDK 81'373.22:929Miklošič F.

Prekmurska imena mesecev so drugačna kot osrednjeslovenska in bližja panonskim kajkavskim, a tudi od njih razlikovalna in bolj ustaljena. Z redkimi glasoslovnimi in pravopisnimi spremembami so se od 18. stoletja, ko so se prvič pojavila v prekmurskih tiskih, obdržala vse do danes: *sečen/svečen, süšec, mali traven, veliki traven, risalšček, ivanšček, jakopešček, mešnjek, mihalšček, vsesvišček/svetvišček/lukovšček, andrejšček, božič/prosinec*.

imena mesecev, slovenski jezik, prekmurščina, panonski prostor, Franc Miklošič

Prekmurje names of the months are different from central Slovene and closer to Pannonian kajkavian, but at the same time more distinctive and standardised. With the rare phonetic and orthographic changes from the 18th century, when they initially appeared in Prekmurje newspapers, they persist until today: *sečen/svečen, süšec, mali traven, veliki traven, risalšček, ivanšček, jakopešček, mešnjek, mihalšček, vsesvišček/svetvišček/vinšček, andrejšček, božič/prosinec*.

names of the months, Slovene language, Prekmurje language, Pannonian area, Franc Miklošič

1

Miklošič je februarja 1867 izdal 32 strani obsegajočo razpravo *Die Slavischen Monatsnamen*, ki je nastala ob 400-letnici prvih slovenskih zapisov imen mesecev v *Škofjeloškem rokopisu* (1466) oz. v *Škofjeloških imenih mesecev*, kakor *Codices recentes* (hrbtno stran 157. lista) imenuje Berčič (1966: 144). Miklošič je v razpravi predstavil 240 slovenskih imen mesecev, med njimi jih je 68 opredelil z označevalnikom *nsl.* (slovenski jezik), dodatno še z označevalniškimi pojasnili, ki navajajo vir. Med slovenskimi viri so v seznamu literature, ki obsega 52 enot (Miklošič 1867: 29–30), le štirje slovenski – *Škofjeloški rokopis* (1466), Megiserjev slovar (Megiser 1592), prekmurski molitvenik *Novi Jezus* (Košič 1851) in v Trstu izhajajoči časopis *Jadranski Slavljan* (1850), iz hrvaškega panonskega prostora navaja gradiščanskega pisatelja in duhovnika slovenskega prekmurskega rodu Jožefa Ficka (Ficko 1837), kaj-

kavski evangelij (Krajačević 1694) ter pregled starejšega hrvaškega pesništva (Kukuljević 1856, 1858). Ob naštetih naslovih ob posameznih imenih mesecev navaja še naslednje vire za slovenska poimenovanja (z označevalniškimi pojasnili): *Stol.-Prat.* (Krastma 1840), *Jamb.*, *Habd.*, *Sacharov*, *Šaf.*, *Grimm*, *Ev.-Tirn.*, *Meg.*, *Trub.*, *Gutsm.*, *Jar.*, *Jambr.*, *Kol.*, *Mur.*, *Novi-Jez.*, *Valj.*, *Alter.* Miklošičev primarni vir za slovenski panonski prostor je *Novi-Jezus*, med *nsl.* viri pa so tudi kajkavski *Ev.-Tirn.* (Krajačević 1694), *Hab.* (Habdelič 1670) in *Jamb.* (Jambrešič - Sušnik 1742). Na to, da kajkavščino vključuje v razlago med slovensko gradivo, je opozoril že Marn (1867: 12): »Knjižna hrovaščina se od serbščine loči po pravopisu, in razklada je nekaj (Miklošič, op. p.) v serbščini, nekaj pa v slovenščini.«

Miklošič je panonski jezikovni prostor, kar se primarnih virov tiče, slabo pokril, saj to ni bil namen njegove razprave. Zbrati je želel

imena mesecev v slovanskih jezikih in jih etimološko razložiti v primerjavi z drugimi jeziki:

Die Abhandlung, die hiemit den Fachgenossen geboten wird, verfolgt das Ziel, die slavischen Monatsnamen nicht nur vollständig aufzuführen, sondern auch nach dem gegenwärtigen Stande der Sprachforschung zu erklären. Hierbei werden sich zahlreiche Abweichungen von den bisherigen Erklärungen ergeben, welche vollständig und der Regel mit den eigenen Worten ihrer Urheber angeführt werden. Den einzelnen Monatsnamen sind die Quellen beigefügt, in denen sie sich finden. Auch ist nicht unterlassen worden, die analogen Monatsnamen anderer, verwandter sowohl als unverwandter, Völker beizufügen, was in einigen Fällen die Deutung eines Namens näher begründet, in anderen geeignet ist, einen Einblick in das Wesen dieser Art Namengebung zu gestatten. (Miklošič 1867: 1)

Ovreci je želel do tedaj napačno predpostavko, da so bila obstoječa slovanska imena mesecev v posameznih jezikih tudi izvorno prava imena mesecev, torej da so poimenovala astronomsko določene dele leta. Njegova teza je bila, da so taka poimenovanja postala imena mesecev šele, ko so se ljudstva seznanila s krščanstvom in rimskimi imeni mesecev:

Ursprünglich bezeichnet listopad, Laubfall, die Zeit des Laubfalls und nicht einen astronomisch bestimmten Abschnitt des Jahres, einen Monat; erst als die römischen Monatsnamen bekannt geworden waren, wurde der listopad, doch meist nur der Schrift, nach Verschiedenheit der Gegend entweder auf den October oder November fixirt: dararaus srklärtr sich das Schwanken der Bedeutung vieler nationalen Monatsnamen, das man aus einer Übertragung von einem Monat auf den anderen

deuten wollte; daraus erklärt sich ferners das allmälige Verschwinden dieser Namen bei den meisten Culturvölkern: die zum Theil räthselhaften Namen, die vor Jahrtausenden an der Tiber zuerst erklangen, erklingen jetzt in allen Theilen der Erde. (Miklošič 1867: 1–2)

Tezo je potrdil tako, da je imena mesecev etimološko razvrstil v šest skupin: I. rastlinstvo, II. živalstvo, III. splošni naravni pojavi, IV. poljedelska opravila (ponavljajoča se letna dejanja), V. verski običaji in prazniki, VI. vrstni red mesecev v letu; dodal je še kratki poglavji o prevzetih neslovanskih imenih mesecev, ki se uporabljajo med ljudstvom, in nekaj imen mesecev, ki jih etimološko ni mogel razložiti.

2

Danes poznamo dve skupini slovenskih poimenovanj za mesece,¹ in sicer za osrednjeslovenski alpski (*prosinec, svečan, sušec, mali traven, veliki traven, rožnik, mali srpan, veliki srpan, kimavec, vinotok, listopad, gruden*) in vzhodnoslovenski panonski prostor (*sečen, süšec, mali traven, veliki traven, risalsček, ivanšček, jakopešček, mešnjek, mihalšček, vsesvišček, andrejšček, božič/prosinec*). Raznolikost poimenovanj, tudi nedoslednosti, ki iz tega izhajajo, je lepo razvidna npr. iz seznamov koledarskih imen, ki so bila leta 1850 objavljena v časopisu *Jadranski Slavjan* (1850: 16–17). Starocerkvenoslovansko: *prosinec/prosinjc, sečenj, suchy, berezzolj, travnyj/traven, iztok, červen/červenec, zarev/zarjev, rjujen, listopad, gruden, studenyj*. Koroško: *simic/prosenc/pervnik, svičan/drujnik, brezen, mali traven, veliki traven, rožencvet, mali serpan, veliki serpan, kimovec/kimavic, kozapersk, listopad, gruden*.

¹ O poimenovanju imen mesecev se je sredi 19. stoletja razvila t. i. pratikarska pravda (*Novice* 26. 11. 1845) – nanjo se je navezal tudi Miklošič (1867: 1–2): »Ursprünglich bezeichnet listopad, die Zeit des Laubfalls und nicht einen astronomisch bestimmten Abschnitt des Jahres, einen Monat; erst als die römischen Monatsnamen bekannt geworden waren, wurde der listopad, doch meist nur in der Schrift, nach Verschiedenheit der Gegend entweder auf den October oder November Fixirt.« Na to opozarja tudi Peternel (1849: 3): »Od tistiga časa, kar so slovenski pratikarji pred štirimi leti listognoj podorali, in na mesto njega listopad – ne vem ali raz poljskima ali raz českiga debila vkljub – južnim Slavanam, kateri listopaden mesec pred imajo, v našo pratiko vkladali, se je več glasov zaslišalo, kateri so jeli ravno tako pridno nove imena mescev kovati, in perporočevati, kakor svoje dni čerkarji čerke.«

Krajsko (Megiser 1592): *prosimic, sečan, sušec, brežen, majnik, rožen/rožnik/cveten/kresnik/praznik, serpen, kimovec, jesenik/kozapersk, obrocnik, listognoj/gnilc, božičnik*. Slovensko-horv.: *prosinec, veljak/svečan, sušec, traven, rožnjak, klasen, serpen, kolovožnjak, rujen/jesenščak, listopad, zimščak, gruden*. Staroserbske, Horv. Dal.: *sječanj, veljača, ožujak, travanj, svibanj, lipanj, klasen, serpanj, kolovoz, rujan, listopad, studeni, prosinec*.

2.1

Prekmurska imena mesecev so sprva sledila Krajačevićem kajkavskim (Stabej 1966: 83); v *Szvetih evangeliumih* (Krajačević 1694) je mesece imenoval po svetnikih, ki, tako kot je to zapisal že v *Molitveni knjizici* (Krajačević 1640), »vsegdar stalno hode vu svojeh Mesece«. Krajačević ima dvojnično poimenovanje za mesece, in sicer so na prvem mestu izpeljanke iz svetniških imen oz. cerkvenih praznikov, na drugem pa poimenovanja po rastlinstvu ali splošnih pojavih v naravi: *maliboficsnyak/profzinecz, szvecsen, gregurfcak/szulsecz, gyurgyevfcak/mali traven, filippovfcak/veliki traven, ivanfcak/klaizen, jakopovfcyak/szerpen, velikomefsnyak, malomefnyak, lukovvfcak/miholyfcak, vzfzefzefcsak, velikoboficsnyak/gruden*. Dvojnično panonsko poimenovanje se je že v 18. stoletju poenotilo in omejilo s prvotno sedmih na pet poimenovanj iz svetniških imen oz. praznikov ter na sedem poimenovanj po rastlinstvu oz. splošnih pojavih v naravi. Ponatisi evangelijev so ponujali kombinacijo »cerkvenoprazničnih mesečnih imen« in takih, »ki so že bila v navadi pri Slovencih in Hrvatih-kajkavcih« (Stabej 1966: 84) – novo dvojničnost je nakazovalo razmerje med latinskim in domačim panonskim poimenovanjem: *januarius/proszinecz, februar/szechen, martius/szussecz, aprilis/mali traven, majus/veliki traven, junius/ivanščak, julius/jakopovščak, avgustus/veliko messnyak, september/miholyschak, october/lisztópád, november/vszeszvetchak, decem-*

ber/gruden (Krajačević 1778). Poimenovanje po cerkvenih praznikih so Slovenci prevzeli od Nemcev (Miklošič 1867: 22–26), enako tudi Madžari (Levstik 1868: 99), največ pa jih je prav v panonskem prostoru:

[...] največ takih imen vidimo v hrvaščini ter v novejši slovenščini, i sicer je hrvatskih ednajst: božični december, velikomašnjak augustus, malomašnjak september, svičničar februar, svetačnik (poleg: sisveščak) november, jakovčak julius, ivanjški junius, lukovčak october, mandalenski julius, miholjski october, petrovski junius, – a novoslovenskih nič manj nego celih petnajst: mali božičnjak januar, velikobožičnjak (vienahtnik) december, velikomešnjak (poleg: mešnjak) augustus (primeri hrvatsko: svetačnik poleg: sisveščak), malomešnjak september, rusalščak pfingstmonat, svečan (svečnik) februar, sesveščak november, andrejščak december, juriješčak april, gregorščak martius, jakobščak julius, ivanjščak junius, lukovščak october, miholjščak september, filipovščak majus (Levstik 1868: 99).

V prekmurskih tiskih 18. in 19. stoletja se je uveljavilo slovensko panonsko poimenovanje za imena mesecev, tudi razlikovalno do kajkavskega – razporejena so v drugačnem vrstnem redu kot v kajkavskih koledarjih, uveljavilo pa se je tudi »samosvoje mesečno ime *risalšček* za mesec maj« (Stabej 1966: 84), binško mesec, ki ga Miklošič (1867: 23) razlaga preko starogrškega izraza *ροσάλια* (binško) in latinskega poimenovanja *rosalia* (pascha rosata). Bezljaj (1995: 182) ne izključuje starogrškega izvora besede in opozarja na prekmurski prehod kratkega nenaglašenege *u*-ja v *i*, tako obliko (*risale*) pa imenuje poknjženo prekmursko; po njem razlaga prekmurski izraz za binško (*rosaria* lat., *rusalije* stesl.) tudi Novak (1985: 92).

2.2

Prekmurska imena mesecev je po kajkavskih zapisal Mikloš Küzmič (1780, 1783; citirano po 1853): *szvecsen, szüsecz, mali*

traven, veliki traven, risalscsek, ivanscsek, jakopescsek, mesnyek, mihalscsek, vseszvescsek, andrejscsek, prosinecz. Nekoliko drugače Košič (1875), ki je januar imenoval *prosinec*, december pa *božičnjak*, za oktober je zapisal *vinotek* namesto ustaljenega imena *vseszvescsek*. Prekmurski protestantski pisci so poznali podobne različice, Kardoš² je pisal imena mesecev kot Küzmič, v časopisu *Dober pajdaš* pa enako kot Košič.

Primerjava kajkavskih in prekmurskih imen kaže, da so se v panonskem jezikovnem prostoru soočala in prevzemala – poimenovalna stičnost in/ali drugačna raba sta v knjigi prisotni že od Belostenca (rokopis pred 1675, tisk 1740), Hablediča (1670) in Jambrešića (1742). Belostenec v *Gazifilaciju* (1740), slovarju jezika, ki ga sam imenuje »lingua Illyrica«, ponuja v latinsko-ilirskem delu ob latinskih še kajkavska, slavonska in dalmatinska imena mesecev: *januarius-mali boſichnyak-profzinecz-fzecen, februaris-fzvechen-velyacha, martius-gregurſchak-fzufſecc-ofhujak, aprilis-meſzecz mali traven-gyurgyeuſchak, majus-roſnyak-veliki traven-filipovſchak-fzviben, junius-klaſzen-ivanſzhak-liepan, julius-fzerpen-jakopovſchak, augustus-meſzecz velikomeſnyak-velikomeſnyak-meymeſnyak, september-malo-meſnyak-rujen, october-lukovſchak-liſztopad, november-fzeſzvechak-fztuden, december-gruden-profzinecz-veliki boſichnyak*. V ilirsko-latinskem delu slovarja je oktobru dodal še ime *miholſchak*, januarju in decembru pa glasoslovni različici *ſichyan* in *profzsinacz*. Severnohrvaška slovarja imata samo kajkavska imena mesecev, »pa se *prosincem* nije zvaio poslednji, nego prvi mjesec, a deveti je bio *malomešnjak*« (Vratović 1998: 25): *profzinecz meſzecz, ſzvechen meſzecz, ſzufſecz meſzecz, mali traven, veliki traven, klaſzen, ſzerpen, veliko meſnyak, lukovſchak-miholyſchak, uſzvezhak, gruden*.

² »Prilicno dete sze more navcsiti imena dvanajszet meszeczov. Te prvi je *szvecsen*, steri sze z-szvetkom novega (mladega) leta zacsne, te szlednyi pa *prozimec* (*Predzimec*), na steroga konec spadnejo koleda (bozicsno)« Kardoš (1870: 160).

2.3

Na »veliko zmešnjavo« pri poimenovanju mesecev je opozoril Matija Majar Ziljski. Za izhodišče ilirskih imen mesecev je vzel Belostenčevo ponudbo skupnega hrvaškega poimenovanja, ki je utirala pot ilircem v *Danici* leta 1837 (Vratović 1998: 22); pri tem je bilo vprašljivo Majarjevo izhodiščno poimenovanje v ilirščini, tj. kompromis med Belostenčevimi imeni s kvalifikatorjem D (Dalmacija) in prizadevanji hrvaških ilircev: *sječan, veljača, ožujak, travanj, svibanj, lipanj, serpanj, kolovoz, rujan, listopad, studeni, prosinec* (Majar 1848: 53). Imena mesecev so bila preraznovrstna in umetno združevanje čeških, poljskih, ilirskih, hrvaških in slovenskih imen se ni uveljavilo: *leden, luti, brezen, traven, cvjeten, červen, lipen, serpen, rujen, listopad, gruden, prosinec* (prav tam: 54). To je kar klicalo po uporabi mednarodnih latinskih imen, česar se je zavedal tudi Majar (pav tam: 55), Murko pa je zapisal, da brez mednarodnih poimenovanj mesecev enostavno ne gre več:

Eno največjih zmešnjav in ovir za vzajemno občevanje med Slovani pa delajo narodna imena mesecev pri Čehih, Poljaki, Hrvatih in Slovencih, ker jih je težko pomniti in ker se isto ime rabi večkrat za različne mesece. Že naš J. Bleiweis se je šalil, da se lahko iz Zagreba odide zadnjega prosinca (decembra) in v Ljubljano pride prvega prosinca (januarja). Zgodilo pa se je že Češki akademiji, da je zamudila vabilo Krakovske, ker je poljski kwiecien april, češki kvjeten pa maj. [...] Še hujše pa so mnogokrat prav velike škode, ki se gode n. pr. kmetom v obmejnih slovenskih in hrvaških krajih, katere mnogokrat kontumacirajo zaradi takih nesrečnih imen (Murko 1910: 43).

3

Imena mesecev v prekmurskih časopisih in koledarjih kažejo, da je slovensko panon-

sko poimenovanje bolj ustaljeno kot kajkavsko.

3.1

V prvem prekmurskem časopisu *Prijatelj* (1875–1879; žal je danes veliko števil izgubljenih) (Jesenšek 2005; Ulčnik 2009) so za leto 1876 zapisana naslednja imena mesecev: *szvecsén, szüsec, máli tráven, velki tráven, riszálscesek, iváncsesek, jakobescsekek, méсныek, mihálscekek, vszeszvétsek, andrêscsekek, proszinec*. Urednik Imre Agustič je v letniku 1877 madžarski črkopis zamenjal s slovenico (npr. *ivánšček*), leta 1878 pa je opustil tudi slovenska panonska imena za mesece in je uporabljal le še prevzeta iz latinščine (npr. *marc, april*), kar kaže, da si je prizadeval za poenotenje jezika v slovenskem prostoru (Ulčnik 2009: 71). Prekmurska imena so se pojavljala le še v vremenskih pregovorih, navedenih na zadnji časopisni strani, npr. *Ci se máloga trávná dá orati, aprila bode ti jokati*. (*Prijatelj* 6, 15. 3. 1878. 24) Agustič je za januar zapisal *svečen* po Miklošu Küzmiču,³ kasneje pa so prekmurski koledarji in časopisi uporabljali *sečen*. Levstik (1868: 99) je novotvorbo *svečen* odsvetoval, saj »da se je najbrže v njem glagol: *sék-* pomešal s samostalnikom: *sveča*, ter da se je tako *svečan* zлил iz besed: *sečan* i *sveč-*«.

3.2

Glasoslovne in pravopisne različice zapisov, nekaj tiskarskih napak in redko dvojnično poimenovanje lahko spremljamo tudi v *Kalendarju srca Jezusovega* (1904): *szecsén, szüsec, máli tráven, velikitráven, riszálscekek, iváncsekek, jakopescsekek, méсныek, mihálscekek, vszeszvécsekek, andrejscsekek, proszinec*. V *Kalendarju* se leta 1907 pojavita dvojnici *jakopescsekek-mali szrpan* za julij in *andrejscsekek-lisztopad* za november, leta 1911 dvojnica *bozsics-proszinecz* za december, leta 1913 nekaj osrednjeslovenskih dvojničnih poimenovanj *jakopescsekek-mali szrpan* za julij,

mihálscekek-kimovec za september, *szvetvicscekek-vinotok* za oktober ter že imenovana dvojnica *bozsics-proszinecz* za december. Osrednjeslovensko-vzhodnoslovenska sinonimnost je napovedala tudi poenotenje pisave, do katere je v *Kalendarju* prišlo leta 1914, ko je madžarski črkopis zamenjala slovenica (tega leta je še nekaj nedoslednosti pri zapisovanju sičnikov in šumevcev, npr.: *ivanšček, jakopešček, mihalšček*). Leta 1920 so zapisana samo slovenska panonska imena (brez latinskih ustreznice), za december je odpravljena dvojnica *prosinec* (ostaja le še ime meseca *božič*), leta 1922 ponovno latinsko-slovenska dvojničnost in od 1933 naprej latinsko-slovenska. Leta 1933 se trdi *l* v imenih *risalšček* in *mihalšček* začne zapisovati z *o* (*risaošček, mihaošček*), enako tudi v Novakovem (1985) slovarčku in dvojnično v *Slovarju stare knjižne prekmurščine* (Novak 2006): *risalšček tudi risáoček, mihalšček tudi miháošček*, čeprav med ponazarjalnim gradivom ni oblik z *-o-*. Med drugo svetovno vojno, ko je prekmurski prostor prišel pod madžarsko oblast, se je ponovno pojavil madžarski črkopis in zapis *proszinec* za december.

3.3

Podobno poimenovanje je ohranjeno tudi v protestantskih koledarjih, le da je v *Dobrem pajdašu* (1899) januar imenovan *proszinec* in december *bozsicsnyek*, kasneje pa je januar *szecsén* in december *proszinecz*: *szecsén, szüsec, máli tráven, velki tráven, riszálscekek, iváncsekek, jakobescsekek, mesnyek, mihálscekek, szvetsztvincsekek, proszinec* (*Dober pajdaš* 1923). V *Evangeličanskem koledarju* za leto 2013 je poimenovanje *szvetsztvincsekek* za oktober nadomeščeno z novim izrazom *vinšček*: *sečenj, sušeč, máli tráven, veliki tráven, risalšček, ivanšček, jakobešček, mešnjek, mihalšček, vinšček, andrejšček, prosinec*. Slovenski panonski izraz za oktober se je razvil iz stcsl. poimenovanja za praznik *vbsi*

³ »Krajačevičev *svečen* (= februar) pa je Küzmič sprevrgel v Januarius. Nacsi (= inači = drugače) *Szvecsén*« (Stabej 76–77).

svēti (Miklošič 1867: 24), in sicer kot izpri-devniška izpeljanka iz osnove *svet-* (*szvet-viscsek*, *svetvišček*) ali celotne besedne zveze *vsi sveti* (*vszeszvescsek*, *vsesvišček*); osred-njeslovenska prevzeta dvojnica je *vinotok*, iz nje pa je po panonskem besedotvornem po-stopku nastala še novotvorba *vinšček* – »pridevnik iz svetniškega imena /ali imena praznika/ + mesec, pri čemer se navadno drug člen zamenjuje s končnicama -jak in -ik« (Keber 1986: 161), npr.: Ivanov mesec → ivan- + -šček → ivanšček, mesec vseh svetih → vse- + -svet- + -šček → vsesvišček.

Prekmurski časopisi in koledarji, izhajajoči v 20. stoletju, so začeli opuščati slovensko panonsko poimenovanje in so raje uporabljali mednarodno z nekaterimi prekmurskimi glasoslovnimi posebnostmi: *januar*, *februar*, *marcius/marcus*, *aprilis/aprilis*, *majuš/majis*, *junij/junius*, *julij/julius*, *august/ augustus*, *september/szeptember*, *oktober*, *november*, *december* (npr. *Marijin list* 1915; *Düševni list* 1922).

4

Pleteršnikov slovar ima zabeleženih 77 slovenskih imen mesecev, med njimi 17 iz slovenskega panonskega jezikovnega prostora. Pri navajanju virov je bolj natančen kot Miklošič in dosledno razlikuje prekmurska imena od kajkavskih. Slovenska prekmurska imena imajo oznako *ogr.*, tj. »ogrsko narečje ali knjištvo; ta kratica je pripisana vsem besedam, ki so ali po Cafu med narodom nabrane ali iz knjig po Cafu, Miklošiču, Valjavcu (prim. Valj. [Rad]) in Raiču (v Narodnem koledarju Matice Slov. 1868) zapisane; ogr.-Let. M. Valjavec, Izgledi slovenskega jezika na Ogrskem (Let. 1874, 1877.)« (Pleteršnik 1894: XV). Za januar ne navaja splošno uveljavljenega panonskega imena *sečen*, ampak le *prosinec* (ogr.-Valj. [Rad]); zapiše pa še na Štajerskem od Cafu zabeležen *malobožičnik* in od Murka umetno narejeno poimenovanje *prvnik*. Tudi za februar ne pozna prekmurskega imena *sušec*, ampak po Valjavcu (ogr.-Valj. [Rad]) navaja *svečen*, po Cafu

(ogr.-Caf.) pa še *sečni mesec*; *svečen* s kvalifikatorjem (kaj-Valj.) je kajkavski primer za februar. Za marec in april ima prekmursko pričakovano *mali* (ogr.-C.) in *veliki traven* (ogr.-M., C.), kajkavsko ime je *gregorščak* (ogr.-Valj. [Rad]), ki ga pozna tudi Caf, štajersko *postnik* (Mur-Cig., C.). Maj ima ob značilnem poimenovanju *risalščak* (ogr.-C.) še hrvaško kajkavsko dvojnico *sviben* (Valj. [Rad]). Junij je *ivanjščak* (ogr.-C.), po Cafu tudi *klasen* (tudi Krajačević 1694), štajerska različica je po Murkovem slovarju in Miklošičevih narodnih pesmih *kresnik* (Npes.-M.); Murko ima tudi dvojnico *režni cvet*. *Jakobščak* je prekmursko ime za julij (C.), po Cafu tudi dvojnica *jakobnik*. Za avgust ima Pleteršnik več panonskih oblik: *mešnjak* je značilno prekmursko (ogr.-M.) in kajkavsko ime (kaj.-Valj. [Rad]), enako *velikomašnjak* (C.) in (kaj.-Valj. [Rad]), po Cafu še štajerska *medmašnjak* in *kolovožnjak*. September je *miholščak* prekmursko (ogr.-M., C.) in štajersko v okolici Framu, po Cafu tudi *jesenšček* in *šmihelčnik*. Oktober je v kajkavskem prostoru *lukovščak* (kaj.-Valj. [Rad]), po Cafu pa prekmursko *vinščak* in štajersko *repnik* in *repar*; nista pa zabeleženi pogosti prekmurski imeni *vsesvišček* ali *svestvinšek*. November je v prekmurščini *andrejščak* (ogr.-Valj. [Rad]), edino pri Pleteršniku z oznako ogr.-Valj. [Rad.] tudi *vsesveščak*, prav tako kot v kajkavskem prostoru (Habd.-Mik.), na Štajerskem *vsesvečnjak* (vzhšt.-C.), *gnilolist* (Fram-C.) in *martinščak* (C.). December ima na štajerskem dvojnici *gruden* (Mur.) in *kolednjak* (C.).

Viri in literatura

- BELOSTENEC, Ivan, 1740: *Joannis Belloszthenecz Gazophylacium*. Weitz.
- BENČIČ, Nikola, 2007: Prelazno razdoblje gradiščanskohrvatske pismenosti. *Studia Slavica Hung* 52/1–2. 29–38.
- BERČIČ, Branko, 1966: Škofjeloška mesečna imena 1466. *Loški razgledi* 13. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-N3PFDTP2>

- BEZLAJ, France, 1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Tretja knjiga, P–S*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Dober pajdas, 1899: *Dober pajdas Kalendarium po sztarom szlovenszkom jeziki na 1899. navadno leto. I. letni tečaj. Vö dani od Wellische Bela*. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-CSADT0T8>
- Evangeličanski koledar za narodno leto 2013*. Murska Sobota: Evrotrade print d.o.o.
- FICKO, Jožef, 1837: *Novo Marianszko Zvetye*. Köszöghi: Stampano kod Reichard Karola.
- HABDELIČ, Juraj, 1670: *Dictionar, ili Réchi Szlovenszke*. U Nemskom Gradczu: pri odvetku Widmanstadiussa.
- Jadranski Slavjan*, 1850: Imena mescov slavjanskih sploh in češka posebej. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-PC5UMREN>
- JAMBREŠIČ, Andrija 1742: *Lexicon Latinum interpretatione Illyrica, Germanica, et Hungarica locuples*. Zagreb.
- JESENŠEK, Marko, 1991: Slovensko gradivo v Miklošičevi primerjalni skladnji. Viktor Vrbnjak (ur.): *Miklošičev zbornik*. Maribor: Kulturni forum. 165–184.
- JESENŠEK, Marko, 2005: *The Slovene Language in the Alpine and Pannonian Language Area*. Krakow: Universitas.
- Kalendar, 1905: *Nájszvetejsega Szrca Jezusovoga veliki kalendár za lüdsztvo*. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-6LKNOY0M>
- KARDOŠ, Janoš, 1870: *Návod na flíszanya vu govorényi i razményi za vesznícski sol prvi i drúgi zlócs*. V Búdini: Lasznoszt vogr. král. vladársztva.
- KEBER, Janez, 1986: Slovenska imena mesecev iz imen svetnikov. *Mohorjev koledar*. Mohorjeva družba. 160–162.
- KOŠIČ, Jožef, 1852: *Novi Jezus moje poselejnye*. V-Körmendini.
- KOŠIČ, Jožef, 1861: *Jezus moje poshelejnye*. Najde sze v-Lendove.
- KOŠIČ, Jožef, 1875: *Jezus moje poshelejnye*. Najde sze v-Radgoni.
- KRAJAČEVIĆ, Nikola, 1694: *Szveti Evangeliumi*. Vu Cseske Ternave.
- KRAJAČEVIĆ, Nikola, 1778: *Szveti Evangeliumi*. Vu Zagrebu.
- KRASTMA, Jakob, 1840: *Stoletna Pratika devetnajstiga stoletja od 1801–1901*. V Gradzu.
- KUKULJEVIČ, Ivan Sakcinski, 1856: *Stari pjesnici hrvatski*. U Zagrebu.
- KÜZMIČ, Mikloš, 1780: *Szvéti evangyeliomi pouleg kalendárioma*. V-Soproni.
- KÜZMIČ, Mikloš, 1783: *Kniga molitvena*. Stampana v-Soproni.
- KÜZMIČ, Mikloš, 1853: *Kniga molitvena*. Sze najde v Radgoni.
- LEVSTIK, Fran, 1968: Slovstvene stvari. *Kmetijske in rokodelske novice* 26/11 (14. 3. 1868). <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-ZIL01MRK>
- MAJAR, Matija, 1848: *Pravila kako izobraževati ilirsko narečje i u obče slavenski jezik*. Ljubljana: J. Blaznik.
- MARN, Josip, 1867: *Jezičnik ali Pomenki o slovenskem pisanji*. V Ljubljani.
- MEGISER, Hieronim, 1592: *Dictionarium quatuor linguarum*. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-RL06CTA6>
- MIKLOŠIČ, Franc, 1866: *Die Slavischen Monatsnamen*. Wien.
- MURKO, Matija, 1910: *Knjiga o Stanku Vrazu*. *Ljubljanski zvon* 30/1. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-17RUPYM5>
- NOVAK, Franc, 1985: *Slovar beltinskega prekmurskega govora*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- NOVAK, Vilko, 2006: *Slovar stare knjižne prekmurščine*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- PETERNEL, 1849: *Ktere imena mescov so prave? Kmetijske in rokodelske novice* 7/1 (3. 1. 1849). <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-TWV63USJ>
- PLETERŠNIK, Maks, 1894: *Slovensko-nemški slovar*. V Ljubljani.
- STABEJ, Jože, 1966: *Ob petstoletnici škofjeloškega zapisa slovenskih imen za mesece*. *Loški razgledi* 13. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-93FLIZJH>
- ŠUMANOVAC, Andrija, 1861: *Kratki nauk Kerstjansko-katoličanski*. Osijek.
- ULČNIK, Natalija, 2009: *Začetki prekmurskega časopisja*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta (Zora 67).